

NNŠ

OZ Naša Nižná Šebastová

ŠEBEŠSKÉ NOVINKY

1. číslo Február 2024 ročník vydania : XI. štvrťročník EV 5664/18 ISSN 2585-920 X

Milí Šebastovčania, vážení čitatelia Šebešských noviniek,

verím, že ste príjemne, radostne a šťastne prežili sviatočné dni zo záveru starého roka 2023 (Vianoce, Silvester) i začiatku nového roka 2024 (Nový rok, sviatok Troch kráľov) a s novými plánmi či predsavzatiami úspešne vykročili do pracovných i sviatočných dní nového roka. Ani sme sa nenazdali a od konca starého roka uplynul celý mesiac. Rokom 2023 sa uzavrela jedna dekáda existencie Šebešských noviniek začínajúca vydaním prvého čísla nášho nepravidelne vychádzajúceho „občasníka“ v roku 2013, z ktorého sa v priebehu nasledujúcich rokov stalo registrované, pravidelne štvrťročne vydávané periodikum. Pre mnohých Šebastovčanov boli Šebešské novinky stálym a vďaka našim kolportérom aj ľahko dostupným zdrojom poznatkov z minulého i súčasného života miestnej komunity a informácií o aktivitách nášho občianskeho združenia; aj preto sa ich čitatelia úprimne tešili na vydanie každého nového čísla. Dovoľte mi, aby som sa pri tejto príležitosti poďakoval (v mene svojom i v mene členov nášho združenia) všetkým čitateľom Šebešských noviniek, ako aj priaznivcom a podporovateľom Občianskeho združenia Naša Nižná Šebastová za ich dlhodobú priazeň prejavovanú nášmu periodiku i občianskemu združeniu, o čom som sa mohol presvedčiť nielen pri našich osobných stretnutiach, ale aj prostredníctvom pozitívnych písomných ohlasov. Prejavená dôvera nás nielen teší, ale aj zaväzuje k tomu, aby sme na stránkach nášho periodika aj naďalej prinášali čitateľsky príťažlivé články sprostredkujúce poznatky z histórie Nižnej Šebastovej a informácie o aktuálnych kultúrno – spoločenských podujatiach organizovaných OZ NNŠ na prospech skvalitnenia života miestnej komunity. Vykročíme teda vedno do ďalších dní, týždňov a mesiacov v duchu povzbudivých slov a básnických obrazov môjho priateľa, básnika Františka Ruščáka v jeho poeticky ladenom novoročnom pozdrave:

Novoročná:

*Pohol sa čas
smerom k tebe,
nesie ti čisté,
modré nebe,
objím ho vrúčne –
do oblúka
a prijmi vďačne,
čo ti núka ...;
po celý rok
buď s ním vedno
tak ako včely –
spolu v jednom.
Aj tí pred nami
tak vždy chceli,
a nebolo to
náhodou,
že stretli sa v dome
s betlehenskou
záhradou.*

2024

Významné historické stavby, inštitúcie, organizácie a prevádzky v Nižnej Šebastovej

Z histórie Rímskokatolíckej ľudovej školy v Nižnom Šebeši II

Kontrola školského inšpektora Pavla Galla v dvojtriednej šebastovskej cirkevnej ľudovej škole v októbri 1927 upozornila kompetentný miestny nadriadený školský orgán, t. j. školskú stolicu, na viacero problémov súvisiacich s nevyhnutnými úpravami v interiéri i exteriéri školy. Medzi zásadné úlohy, ktoré podľa odporúčaní inšpektora bolo treba zrealizovať v priebehu nasledujúcich rokov, patrilo najmä doriešenie vyhovujúceho ubytovania pre učiteľa (v učiteľskom byte v budove školy) a vybudovanie nových priestorov pre tretiu učebňu v rámci plánovaných stavebných úprav budovy školy.

Zásadné rozhodnutia o postupnom riešení inšpektorom vytýčených úloh prijali členovia šebastovskej školskej stolice už na svojom zasadnutí 12. decembra 1927, ako to dokumentuje zachovaná „Zápisnica napísaná dňa 12. decembra 1927 na zasadnutí rkat. škol. stol. v N. Šebeši“; jej originál je uložený v archíve Biskupského úradu v Košiciach (poznámka: všetky texty v tomto článku napísané kurzívou sú v pôvodnom jazykovom a grafickom vyjadrení; pozn. M. B.).

Rokovanie viedol predseda školskej stolice páter Kallist Biloveszký, zapisovateľom bol učiteľ Július Varga. Medzi prítomnými boli všetci Šebastovčanmi zvolení členovia školskej stolice: Jozef Boľanovský, Jozef Foľtín st., Juraj Baran, Juraj Lipka, Jozef Marcinčin, Ján Boľanovský, Andrej Čirč, Andrej Andrejkovič, Viktor Lenart, Michal Smolka, Jozef Kucharik a Michal Boľanovský ml.

Hlavným bodom programu zasadnutia bola „stavba učiteľského bytu a schválenie predostretého stavebného plánu a rozpočtu.“ Vzhľadom na nesúhlas „obcí Kelemeš a Šebeš – Kelemeš (Šarišské Lúky, pozn. M. B.) voči uskutočneniu plánu požadne spoločnej päťtriednej školy“ oznámil predseda školskej stolice páter Biloveszký prítomným členom, že „na čase je jednať v otázke učiteľského bytu, ktorý je celkom nevhodný k ubytovaniu.“ Predseda stolice zdôvodnil svoj návrh aj tým, že ani súčasné ubytovanie učiteľa v prenajatom byte nezodpovedá požiadavkám. Navyše sa učiteľ má podľa zmluvy z bytu 1. júna vysťahovať, čím sa dostáva do nepríjemnej situácie, keďže žiadne vhodné náhradné ubytovanie sa v obci nenašlo.

Nevyhnutným riešením je podľa predsedu školskej stolice pristúpiť k stavbe učiteľského bytu v rámci školskej budovy už na začiatku nasledujúceho roku 1928. Po tejto „dôvodovej správe“ predložil páter Biloveszký členom školskej stolice architektom Gaálom vypracované architektonické riešenie stavby doplnené o plánovaný rozpočet.

Po dôkladnom prezretí navrhovaného architektonického riešenia učiteľského bytu prijali členovia školskej stolice uznesením súhlasné stanovisko „v každom bode s nasledovnými poznámkami: I. Byt ... má byť tenkými priečnymi stenami stavaný, aby v páde potreby tretej učebnej sieni mohol byť pretvorený pre otázku triedu. II. Špeciálne roboty ako: murárska, tesárska, stolárska, kachliarska, klampiarska a iné majú byť vydané každá zvlášť, zvláštnemu odbornému majstrovi na verejnej dražbe za najnižšiu cenu, pri čom sa zvlášť poznamenáva, že v páde stejných cien prednosť sa dáva miestnym obyvateľom remeselníkom. III. Ohľadom dovozu stavebného materiálu a zaopatrenia pieskom, činí sa povinnosťou obyvateľov Nižného Šebeša, čím sa ušetrí 20.000 Kčs. IV. Nakoľko politická obec z rôznych dávok má veľmi dobrý pokladničný stav, ku ktorému výlučne občania rkat. náboženstva prispeli, žiaduce je vyžiadať Obecný výbor, aby poskytol podporu cirkevnej obci. Školská stolica poveruje p. predsedu šk. stolice a školského kurátora podaním žiadosti Obecnému výboru ohľadom podpory. V. Rozpočet a plán stavby má byť zaslaný Biskupskému úradu s cieľom schválenia.“ „Uhodnovernením zápisnice,“ čiže overením správnosti zápisu boli poverení Jozef Foľtín st. a Michal Boľanovský ml.

Šebastovskí škôlkari s učiteľkou Adelou Bilou a kuchárkou Jelčovou pred staviskami v areáli bývalej cirkevnej, neskôr základnej a materskej školy. Spoznali ste sa alebo svojich spoluškôlkarov? Foto: archív M. Bilého

Z pripomienok členov školskej stolice k jednotlivým bodom súvisiacim so stavbou učiteľského bytu je zrejmé, že sa snažili realizovať stavbu s čo najmenšími nákladmi, využijúc pritom najmä miestne personálne (remeselníci) i materiálne (napr. piesok) zdroje a požiadať o odôvodnený finančný príspevok aj miestny štátny orgán (obecný výbor). Rozpočet a plán stavby učiteľského bytu bol odobrený a potvrdený biskupom a apoštolským administrátorom Jozefom Čárskym v Košiciach 17. februára 1928.

Po schválení architektonického riešenia stavby a finančného rozpočtu cirkevnou vrchnosťou mohla šebastovská školská stolica po vypísaní verejnej súťaže pristúpiť k výberu stavebníka, s ktorým uzavrela podrobnú stavebnú zmluvu „na prístavbu a opravu učiteľského bytu pri rím.kat. ľud. škole v Nižnom Šebeši.“

Vybraným stavebníkom bol staviteľ a stavebný podnikateľ Štefan Haluška. Stavebnou zmluvou poverila školská stolica stavebníka „všetkými prácami a dodávkami uvedenými v Štefanom Haluškom podanom rozpočte za jednotkové ceny uvedené v tomže rozpočte.“ Zároveň v nej školská stolica konkretizovala okruh vlastných dodávok a dodávok stavebníka k jednotlivým stavebným prácam, zodpovednosť za realizáciu prác a postupné financovanie stavby po dokončení jej jednotlivých etáp.

V Stavebnej zmluve sa konkrétne uvádza, že: „1. k murárskej práci školská stolica dodá všetok potrebný materiál mimo rákošu, potrebného pri omietke stropu. 2. k práci tesárskej, stolárskej, klampiarskej, kachliarskej a maliarskej dodá všetok materiál aj prácu podnikateľ Štefan Haluška. 3. pri znovu postavení starého krovu a stropu vyskytujúce sa potrebné častky dodá školská stolica, ale spracovanie týchto nových častok obstará staviteľ Štefan Haluška. 4. zodpovednosť za prevádzanie stavby a za všetkých delníkov pri nej zamestnaných, ako aj povinnosť poistenia nemocenského a úrazového je na staviteľovi Štefanovi Haluškovi.“

Z uvedeného je zrejmé, že školskej stolici mali pomôcť znížiť náklady na realizovanú stavbu najmä vlastné dodávky stavebného materiálu. Výber vhodných a cenovo prístupnejších odborných remeselníkov medzi miestnymi obyvateľmi, s ktorými sa v predtým prijatom uznesení počítalo, sa jej pravdepodobne nepodaril, preto ho prenechala stavebníkovi.

V predloženej zmluve sa konkretizovali aj finančné podmienky pri realizovaní stavby a navrhol sa záväzný finančný splátkový kalendár: „5. šk. stolica povinná je vyplatiť smlúvenú cenu (sumu, pozn. M. B.) v obnose 50.631.19 Kč. slovom päťdesiatšesťstotridcaťjeden Kč. 19 halierov v nasledovných obdobiach: a) po vyzdvihnutí nového bytu murárskou, pokryvačskou a tesárskou prácou: 10.000 Kč. slovom desaťtisíc Kč. b) po vyzdvihnutí starého bytu do výšky školskej budovy: 10.000 Kč. c) pri zakončení a odovzdaní celej prístavby a opravy: 10.000 Kč. slovom desaťtisíc Kč. d) zbytok obnosu smlúvenej ceny to jest: 20.631. 19 Kč. slovom dvadsaťšesťstotridcaťjeden Kč. 19 halierov do mesiaca decembra roku 1928 školská stolica každopádne má vyplatiť. 6. Celá stavba má byť prevzatá cirkevnou vrchnosťou – mimo stavebného úradu – označenou odbornou komisiou.“

Podrobne vypracovanú Stavebnú zmluvu prijali obidve zmluvné strany 15. apríla 1928 a potvrdili ju podpismi stavebníka Štefana Halušku, predsedu stolice Biloveszkého, zapisovateľa Vargu a deviatich členov školskej stolice: Michala Boľanovského, Juraja Lipku, Andreja Andrejkoviča, Andreja Čirča, Jozefa Foľtína st., Juraja Barana, Jozefa Boľanovského, Jozefa Marcinčina a Michala Smolku.

Odobrenie a potvrdenie nadriadeného cirkevného orgánu, t. j. Biskupského úradu v Košiciach zastúpeného biskupom a apoštolským administrátorom Jozefom Čárskym, bolo datované 27. aprílom 1928. Stavebné práce na učiteľskom byte v rámci budovy šebastovskej cirkevnej ľudovej školy sa mohli naplno rozbehnúť a v plánovanom období aj úspešne dokončiť.

Rozhodnutie o postupe riešenia prestavby či dostavby budovy školy v súvislosti s potrebou jej rozšírenia o tretiu učebňu, teda tak, ako ho vytýčil inšpektor Pavol Gallo pri inšpekčnej návšteve školy v októbri 1927, bolo prijaté až na riadnom zasadnutí členov šebastovskej školskej stolice v roku 1929. Svedčí o tom „Zápisnica napísaná v Nižnom Šebeši dňa 28. júla 1929 na riadnom zasadnutí rím. kat. školskej stolice.“ Jej originál je uložený na Biskupskom úrade v Košiciach. Podľa uvedenej zápisnice rokovanie viedol nový šebastovský farár a zároveň predseda školskej stolice páter Cyril Loffay, ktorý na poste miestneho farára a predsedu školskej stolice vystriedal pátra Kallista Biloveszkého.

Na mieste, kde kedysi stáli staviská patriace k bývalej šebastovskej cirkevnej a neskôr národnej škole stojí dnes budova farského úradu. V priestoroch prístavby k hlavnej budove bola v minulosti istú dobu umiestnená materská škola. Foto: Marián Bilý

Na zasadnutí členov šebastovskej školskej stolice, ktorí mali rozhodnúť o schválení navrhovaných úloh súvisiacich s prestavbou miestnej ľudovej školy a konkrétnym harmonogramom stavebných prác, boli prítomní: Jozef Boľanovský, Jozef Foľtín, Juraj Baran, Juraj Lipka, Jozef Marcinčin, Ján Boľanovský, Andrej Andrejkovič, Viktor Lenart, Michal Smolka, Jozef Kucharik, Michal Boľanovský a Andrej Vrábek. Overením zápisnice boli poverení Jozef Foľtín a Andrej Vrábek.

Prvým a najdôležitejším bodom programu zasadnutia bolo „rozšírenie školy“. Predseda školskej stolice páter Cyril Loffay predstavil prítomným „pripis štátneho školského inšpektorátu,“ v ktorom uvedený nadriadený štátny školský orgán zdôrazňuje potrebu rozšírenia miestnej ľudovej školy

o jednu triedu vzhľadom na aktuálne navýšenie počtu zapísaných detí. V súvislosti s tým, ako uviedol predseda stolice, bude potrebné vyriešiť aj „zabezpečenie platu roč. 1200 Kčs a bytného 600 Kčs, poťažne bytu pre tretiu učiteľskú silu,“ pretože všetky uvedené náležitosti patria do kompetencie „vydržiateľa školy.“

Správu o aktuálnom stave školy a potrebe jej rozšírenia v súvislosti s nárastom zapísaných žiakov predniesol učiteľ Július Varga, potenciálny správca školy. Podľa nedávneho zápisu žiakov uskutočneného začiatkom júla (2. júla 1929) bolo do jednotlivých ročníkov miestnej školy zapísaných celkom 139 žiakov. Z toho bolo do 1. ročníka zapísaných 28 žiakov, do 2. ročníka 30 žiakov, do 3. ročníka 37 žiakov, do 4. ročníka 19 žiakov, do 5. ročníka 19 žiakov, do 6. ročníka 4 žiaci, do 7. ročníka 2 žiaci. Podľa tried (v rámci aktuálne dvojtriednej miestnej školy) boli žiaci jednotlivých ročníkov rozdelení nasledovne: I. triedu navštevovali žiaci prvého (28), druhého (30) a tretieho (37) ročníka v celkovom počte 95 žiakov. II. triedu navštevovali žiaci štvrtého (19), piateho (19), šiesteho (4) a siedmeho (2) ročníka v celkovom počte 44 žiakov.

Vzhľadom na vysoký počet žiakov je, ako konštatoval učiteľ Július Varga, „vyučovanie v prvej triede úplne znemožnené tým viacej, že učebná sieň pre 95 žiakov je malá.“ Varga upozornil prítomných aj na skutočnosť, že počet žiactva sa ešte navýši po zatiaľ nezrealizovanom „popise školopovinných.“

„V záujme zdravia, prospechu a rozvoja školy“ učiteľ Július Varga „vrele odporúča sriadenie tretej triedy a vyzýva členov školskej stolice o kladné rozhodnutie sa dokumentujúc aj tým, že počet žiactva v budúcich rokoch vzrastá a sriadenie tretej triedy už tohoto roku je nevyhnutelné.“

Školská stolica po vypočítaní návrhu štátneho školského inšpektorátu a správy učiteľa Vargu jednohlasne súhlasila, ako sa uvádza v prijatom uznesení, so zriadením tretej triedy v rámci miestnej ľudovej školy. Zároveň si však vyžiadala informácie predsedu a pokladníka stolice o aktuálnom stave financií v pokladni školskej stolice.

Z vystúpenia predsedu stolice (odvolávajúceho sa na zasadnutie stolice a zápisnicu z 12. decembra 1927) je zrejmé, že problematika vybudovania tretej triedy sa riešila súbežne s akútnou potrebou učiteľského bytu, ktorý dostal realizačnú prednosť pred výstavbou tretej triedy.

Školská stolica vtedy prijala uznesením nasledovné rozhodnutie: „Byt, čo nezáväzný pre učiteľa, má byť tenkými priečnymi stenami staváňý, aby v páde potreby tretej triedy, mohol byť pretvorený pre otáznu triedu.“ Podľa predsedu školskej stolice by takáto prestavba učiteľského bytu na učebňu a jej zariadenie stála 20 000 Kčs.

Po vystúpení pokladníka školskej stolice Juraja Lipku o aktuálnom stave financií stolice sa prítomní dozvedeli, že „poplatníci dlhujú ešte na zaokrytie výdavkov na vystavený učiteľský byt 16 500 Kčs a na školský rozpočet roku 1928/29 2 600 Kčs.“ Vzhľadom na nedostatok financií v školskej pokladnici a nereálne získanie dlhov poplatníkov v priebehu aktuálneho roku 1929 rozhodli sa členovia školskej stolice odložiť plánovanú výstavbu tretej triedy do nasledujúceho roku 1930.

V prijatom uznesení sa to zdôvodňuje konštatovaním: „nakoľko stav pokladnice a vymáhanie nedoplatkov je problematické a pramene na zaokrytie nákladu tohoto roku sú úplne vyčerpané, školská stolica zásadne sotrvá na zriadení tretej triedy, však uskutočnenie odkladá na budúci rok, kedy úfa, že z hmotných ťažkostí zotavení cirkevníci bez väčšieho úsilia budú v stave znášať vyrubené odanenie.“

V snahe zmierniť nastávajúce výdavky súvisiace s priprávaným zriadením tretej triedy dohodli sa členovia školskej stolice realizovať niektoré úlohy už v aktuálnom roku 1929; konkrétne išlo o zakúpenie desiatich školských lavíc. Finančná čiastka za ich kúpu sa mala zarátať do školského rozpočtu na rok 1928/1929 v rámci položky „nepredvídané výdavky.“

Školská stolica riešila aj nepriaznivú finančnú situáciu, v ktorej sa ocitla v dôsledku dlhov zo strany miestnych poplatníkov. Keďže „ani dobroprajné upomienky, ústne a písomné“ nepomohli pri naplňovaní stoličnej pokladnice, pretože niektorí poplatníci „kategoricky vyhlásili, že neplatia, iní zas odkladajú (platbu, pozn. M. B.) na dobu nedozernú. Rázne zakročenie je nevyhnutelné, nakoľko požiadavky činia obnos na zaokrytie výdavkov na stavbu uč. bytu a vecných šk. výdavkov, ktoré kryli sa pôžičkou.“ Týmto „ráznym zakročením,“ ako sa uvádza v prijatom uznesení, bolo poverenie predsedu školskej stolice „vymôcť požiadavky od poplatníkov zvyklou úradnou cestou.“

Učiteľ Varga upozornil školskú stolicu aj na ďalší akútny problém týkajúci sa nevhodných podmienok na vyučovanie. Boli ním polorozpadnuté podlahy v obidvoch triedach šebastovskej ľudovej školy. Členovia školskej stolice poverili uznesením svojho člena Viktora Lenarta, aby obidve triedy skontroloval a dlážky v nich opravil. Finančné náklady sa mali zarátať medzi výdavky školského rozpočtu na rok 1929/1930.

V závere rokovania sa školská stolica zaoberala aj žiadosťou učiteľa Júliusa Vargu „o definitívne vymenovanie za správcu“ šebastovskej ľudovej školy. Predseda školskej stolice páter Loffay predstavil členom stolice zákonný postup pri vymenovaní učiteľa za správcu školy opierajúci sa o nariadenie Katolíckej školskej rady na Slovensku uverejnené v „Zprávach pod č. 10.“ Július Varga vykonával túto funkciu neoficiálne už dlhšie a k plnej spokojnosti členov školskej

Šebastovskí kosci pri kosení trávy pred budovou bývalej cirkevnej, neskôr základnej a materskej školy. Kosci zľava: Čižmár st., Tuhirinský a Gajdoš, v predklone Boľanovský st.
Foto: archív Šebastovského Zväzarmu

stolice, preto jeho žiadosť všetci členovia odobrili a postúpili návrh na oficiálne potvrdenie jeho správcovskej funkcie spojenej so stanoveným finančným ohodnotením Biskupskému úradu v Košiciach.

Biskupský úrad v Košiciach však vymenovanie učiteľa – organistu Júliusa Vargu za správcu šebastovskej cirkevnej ľudovej školy nepotvrdil. Z jeho odpovede (označenej dátumom 9. august 1929) podpísanej biskupským generálnym provikárom Arnoldom Hoffmannom je zrejmé, že Vargovo vymenovanie za správcu školy podmienil nadriadený cirkevný orgán „splnením zákonitého nariadenia“ Štátneho školského inšpektorátu v Prešove, podľa ktorého „Rím. kat. ľud. škola v Nižnom Šebeši má byť ešte tohoto roku (t. j. 1929) rozšírená na trojtriednu,“ v opačnom prípade bude vraj jej cirkevný (katolícky) charakter ohrozený.

Zástupca biskupského úradu Hoffmann si preto do 20. augusta vyžiadal „nové a zákonité stanovisko“ šebastovskej školskej stolice k danej veci a „vymenovanie pána Júliusa Vargu, učiteľa – organistu, za správcu školy len po usporiadaní celej školskej záležitosti sa môže stať.“ Učiteľ Varga si tak na svoj oficiálne potvrdený správcovský post v šebastovskej cirkevnej ľudovej škole a s ním spojené finančné ohodnotenie musel ešte istý čas počkať.

Napriek nepriaznivej finančnej situácii musela šebastovská školská stolica pod tlakom cirkevnej vrchnosti hľadať spôsob, ako predísť hroziacej strate cirkevného (katolíckeho) štatútu ľudovej školy, na ktorú v liste dôrazne upozorňoval biskupský generálny provikár Hoffmann.

Akútny problém rozšírenia šebastovskej školy na trojtriednu prerokovávala však školská stolica až na svojom riadnom zasadnutí 21. júna 1930, ako to dokumentuje zachovaná zápisnica. Na rokovaní boli prítomní okrem predsedu pátra Cyrila Loffaya a učiteľa Júliusa Vargu aj členovia školskej stolice František Foľtín, Juraj Lipka, Juraj Baran, Viktor Lenart, Michal Boľanovský, Jozef Boľanovský, Ján Boľanovský, Michal Smolka a Andrej Vrabeľ.

Súčasná podoba územia pred bývalou šebastovskou cirkevnou, neskôr národnou školou a dnešnou farou. Foto: Marián Biľý

členovia školskej stolice uzniesli v rámci toho istého rokovania: „Zaokrytie miestneho dôchodku III. učiteľskej sily v obnose: učiteľského platu 1200 Kčs a bytného 600 Kčs, školská stolica zaisťuje vriadením tejto položky do riadneho školského rozpočtu.“ „Uhodnovrením“ zápisnice z rokovania školskej stolice boli poverení jej dvaja členovia František Foľtín a Juraj Baran, ktorí jej hodnovernosť potvrdili vlastnými čitateľnými podpismi.

Nadriadený cirkevný orgán (Biskupský úrad v Košiciach) zastúpený biskupom a apoštolským administrátorom Jozefom Čárskym navrhnuté riešenie členov šebastovskej školskej rady listom z 30. júna 1930 odobril a potvrdil. Hrozbu generálneho provikára Hoffmanna sa tak miestnej školskej stolici podarilo odvrátiť.

Zložité obdobie výučby v čase výstavby nových priestorov pre tretiu učebňu sa teda podarilo prekonať schválením striedavého (dopoludňajšieho a popoludňajšieho) vyučovania, čo v rámci šesťdňového vyučovacieho týždňa nebolo akiste veľmi príjemné ani pre žiakov, ani pre ich učiteľov, ale obe strany museli akceptovať požiadavku školskej stolice. Jej členovia boli naopak vďační nadriadenému cirkevnému orgánu, že ich nárhru vyhovel a cirkevný štatút miestnej školy, o ktorý mohli prísť, zostal naďalej zachovaný.

Dôkazom akútnej potreby rozšírenia ľudovej školy o tretiu vyučovaciu triedu je „**Číselný výkaz v menoslove uvedených azapísaných žiakov všk. roku 1930 – 1931**“ z 26. júla 1930 vyhotovený učiteľom Júliusom Vargom a signovaný vtedajším predsedom školskej stolice pátrom Cyrilom Loffayom a zástupcom Školského inšpektorátu v Prešove.

Podľa uvedeného výkazu navštevovalo šebastovskú cirkevnú ľudovú školu v školskom roku 1930/31 dovedna 160 žiakov. Z ich celkového počtu bolo v I. triede (učebni) 67 žiakov, z nich 66 žiakov malo trvalé bydlisko v obvode školy, jeden žiak mal trvalé bydlisko v obvode 4 kilometrov a ani jeden žiak nemal trvalé bydlisko mimo obvodu školy. II. trieda (učebňa projektovaná na rozšírenie) poskytovala priestor na vyučovanie 60 žiakom, z ktorých 58 žiakov trvalo bývalo v obvode školy, dvaja žiaci bývali v obvode 4 kilometrov a ani jeden žiak nebýval mimo obvodu školy. III. triedu (učebňu) navštevovalo 33 žiakov, z ktorých všetci mali trvalé bydlisko v obvode školy. Všetci žiaci mali československú štátnu príslušnosť.

Podrobnejšiu informáciu o návštevnosti školy v nasledujúcom školskom roku poskytuje „**Výkaz tried s ročníkmi a počtom zapísaných v nich žiakov všk. roku 1931/1932.**“ Podľa neho školu v uvedenom školskom roku navštevovalo dovedna 172 žiakov, teda o 12 žiakov viac ako v uplynulom školskom roku 1930/1931. VI. triede (učebni) boli sústredené

dva ročníky: 1. ročník navštevovalo 23 žiakov a 2. ročník 34 žiakov; spolu bolo teda v I. triede 57 žiakov. Triednym učiteľom bol Július Varga. V II. triede boli sústredení žiaci 3. ročníka v počte 33 žiakov a 4. ročníka v počte 25 žiakov, spolu 58 žiakov. Triednou učiteľkou bola Margita Andreanská. V III. triede boli umiestnení žiaci štyroch ročníkov v celkovom počte 57 žiakov. Z toho v 5. ročníku 39 žiakov, v 6. ročníku 8 žiakov, v 7. ročníku 8 žiakov a v 8. ročníku 2 žiaci. Triednou učiteľkou sa stala nová pedagogická posila v dovtedy dvojčlennom učiteľskom zbore Elena Karšaiová.

Návštevnosť žiakov šebastovskej cirkevnej školy, ako o tom svedčia narastajúce počty žiakov v priebehu prezentovaných dvoch školských rokov, mala evidentne stúpajúcu tendenciu. Rozšírenie školy o novú (v poradí tretiu) učebňu bolo nevyhnutnosťou a krokom správnym smerom aj z hľadiska skvalitňovania podmienok vyučovania. Ani zďaleka však nebolo ideálom, a to najmä kvôli spájaniu ročníkov v jednej triede, čo zjavne sťažovalo podmienky učenia sa žiakov a zvyšovalo nároky na výučbu na strane učiteľov.

Kvalitnejšie podmienky na vyučovanie nastali až po tom, keď v jednej triede (učebni) boli sústredení iba žiaci jedného ročníka. K tomu však došlo až oveľa neskôr, po skončení druhej svetovej vojny, zániku vojnového Slovenského štátu a vzniku povojnového Československa.

K prvému zásahu politickej moci do cirkevného štatútu a vlastníctva šebastovskej cirkevnej ľudovej školy došlo však paradoxne už v čase existencie vojnového Slovenského štátu, ktorého prezidentom bol cirkevný hodnosťár.

Dôkazom toho je „*Zápisnica napísaná dňa 12. decembra 1941 v miestnosti rím. kat. ľud. školy v Nižnom Šebeši o odovzdaní a prevzatí nehnuteľnosti a hnutel'nosti doterajšej rím. kat. ľudovej školy v Nižnom Šebeši do používania politickej obci Nižný Šebeš.*“ Udialo sa tak podľa presne citovaného paragrafu zákona zo dňa 26. novembra 1940 a vyhlášky Ministerstva školstva a národnej osvety zo dňa 27. augusta 1941.

Na rokovaní sa zúčastnili zástupcovia oboch strán. Cirkevnú obec ako vlastníka hnutel'nosti a nehnuteľnosti miestnej rímskokatolíckej ľudovej školy zastupoval predseda školskej stolice páter Cyril Loffay. Politickú obec, ktorá hnutel'nosti a nehnuteľnosti školy preberala, zastupoval obvodný notár Alojz Šebest a vtedajší richtár (vládny komisár) Andrej Vrábek. Okrem nich bol na odovzdávaní a preberaní nehnuteľného a hnutel'ného majetku prítomný aj zástupca riaditeľstva školy, konkrétne jej riaditeľ Július Varga.

Nehnutel'ný majetok školy predstavoval školský pozemok o rozlohe vyše 12 árov so školskou budovou a vedľajšími staviskami v cirkevnom vlastníctve. Okrem neho to bola aj viac ako trojárová záhrada riaditeľa s 5 stromami a školská (pokusná) záhrada s okolo 200 vysadenými pláňkami, bez šľachtených stromčekov.

Budova školy bola podľa uvedenej zápisnice postavená v roku 1866, renovovaná v roku 1910 a prístavba tretej učebne realizovaná v roku 1930, takže v čase odovzdávania a preberania majetku mala tri učebne a jeden kabinet. V exteriéri stáli jednoduché drevené záchody s piatimi kabínkami bez pISOárov. K majetku školy patrili aj príslušné staviská: dreváreň, chliev, humno, sypáreň a pivnica v humne.

Rovnako ako nehnuteľný majetok školy prechádzal politickým rozhodnutím z cirkevného vlastníctva do vlastníctva, resp. „*bezplatného používania*“ obce aj hnutel'ný majetok. išlo o „*všetky školské hnutel'nosti*“, t. j. zariadenie jednotlivých učební (nábytok, lavice, umývadlá atď.), učebné pomôcky či „*predmety výzdoby*“ (dekoratívne predmety), ktoré boli zapísané v pripojenom odpise inventára školy pripraveného k 1. januáru 1941.

Vzhľadom na predtlačný formulár zápisnice, do ktorého sa dopĺňali iba konkrétne údaje o cirkevnej škole a nehnuteľnom i hnutel'nom majetku, možno usudzovať, že podobný osud, t. j. zmenu jej cirkevného vlastníka na vlastníka politického (štátneho) stihol všetky ľudové školy v sieti slovenských cirkevných ľudových škôl.

Nové spoločensko – politické pomery po februárových udalostiach v roku 1948 a nástupe komunistov k moci priniesli zásadné zmeny v školskom systéme. Ak si v prvých troch povojnových rokoch šebastovská ľudová škola napriek vyššie uvedenej zmene jej vlastníka (politická obec) udržiavala svoj cirkevný štatút a postavenie v sieti cirkevných ľudových škôl, v roku 1948 oň definitívne prišla. Prejavilo sa to aj v zmene jej názvu na *Národnú školu v Nižnej Šebastovej*.

Učiteľský zbor pokračoval v pôvodnej trojčlennej zostave, ktorú naďalej viedol Július Varga, no po novom už nie ako jej správca, ale ako riaditeľ školy. Nový školský zákon priniesol zásadné zmeny vo vyučovacom procese. Zmenili sa viaceré vyučovacie predmety, „*škola sa spája so životom, stáva sa politickou, čiže život a práca v obci, okrese, v kraji a našom štáte sa prenáša do našej školy.*“

Evidentné boli aj zmeny v náplni vyučovania a vyučovacích metódach. Zaviedla sa povinná osemročná školská dochádzka. V súvislosti s tým v roku 1948 „*vznikajú obvody pre zriadenie osemročných stredných škôl. Naša obec bola pridelená do obvodu OSŠ v Luboticiach. Keď žiak skončil 5. ročník NŠ, prechádzal do 6. ročníka OSŠ.*“

Personálne obsadenie pedagógov šebastovskej národnej školy bolo v priebehu nasledujúceho desaťročia (1948 – 1958) rovnaké. Riaditeľom bol naďalej Július Varga, učiteľkami Margita Andreanská a Elena Karšaiová. V školskom roku 1958/1959 sa však personálne obsadenie pedagógov školy zmenilo.

Vzhľadom na dôchodkový vek dvoch učiteľov odišli z dlhoročných školských služieb riaditeľ Július Varga a učiteľka Margita Andreanská. Na začiatku nového školského roka sa s končiacimi pedagógmi za šebastovské Združenie rodičov a priateľov školy rozlúčil Tibor Štofko a za učiteľský kolektív novoustanovený riaditeľ šebastovskej školy Ján Kokinčák.

Nástupom nového pedagogického kolektívu vedeného riaditeľom Jánom Kokinčákom, v ktorom boli spočiatku učiteľia Andrej Slaninka, Anna Rakovská a Elena Karšaiová a neskôr aj iní, začala sa písať nová kapitola v tom čase už päťtriednej Národnej školy v Nižnej Šebastovej. Ale to je už iná téma.

Po 9. ročníku Vianočného bowlingového turnaja OZ NNŠ

Príjemné prostredie modernej bowlingovej haly Zoc Koral na prešovskom sídlisku Sekčov privítalo 28. decembra 2023 účastníkov 9. ročníka tradičného Vianočného bowlingového turnaja o Putovný pohár Občianskeho združenia Naša Nižná Šebastová, ktorý združenie organizuje v spolupráci so slovenským bowlingovým reprezentantom Stanislavom Hajdukom v termíne medzi vianočnými sviatkami a Novým rokom.

Nezistovali sme, či voľba termínu bola náhodná alebo zámerná, v každom prípade bola rovnaká ako termíny predošlých dvoch ročníkov (siedmeho v roku 2019 a ôsmeho v roku 2022). Stanovený termín sa však vzhľadom na postupne narastajúci počet prihlásených súťažiacich ukázal ako jednoznačne vhodný a osvedčený.

V priestoroch bowlingovej haly sa do súťaže o medaily a putovný pohár zapojilo spolu 37 súťažiacich v troch kategóriách, a to v kategórii mužov, v kategórii žien a v kategórii detí zastúpenej iba chlapcami.

Tohtoročný bowlingový turnaj by sme s istou dávkou humoru či nadsádzky mohli pokojne opäť označiť ako **Nižná Šebastová Open** vzhľadom na účasť súťažiacich narodených v zahraničí (Francúzsko, Bulharsko či Ukrajina), aktuálne však už trvalo žijúcich (v manželskom zväzku) na Slovensku (v Nižnej Šebastovej či v blízkom okolí).

Ako ukázal dramatický priebeh súťaže v kategórii mužov, stáli „na stupňoch víťazov“ dvaja súťažiaci pôvodom zo zahraničia, ktorým sa podarilo prekvapujúco poraziť aj slovenského bowlingového reprezentanta Stanislava Hajduka. Nuž potvrdilo sa príslovec: „Aj majster tesár (v danom prípade bowlingový reprezentant) sa občas sekne.“ Georgi Mitkov a Erik Goese boli tentoraz nad jeho sily. Obaja sa predstavili v skvelej forme, ktorú dosiahli pravidelným tréningom a účasťou na iných bowlingových súťažiach poriadaných rôznymi záujmovými organizáciami.

Vzhľadom na časovo ohraničený limit celej súťaže mali jednotliví súťažiaci rozdelení do družstiev k dispozícii tri hry (v porovnaní s minulým rokom o jednu hru menej). Celkový súčet získaných bodov po troch odohraných hrách súťažiacich v jednotlivých družstvách rozhodol o ich konečnom poradí v jednotlivých kategóriách (mužov, žien a detí - chlapcov).

Najpočetnejšie zastúpenou bola kategória mužov, v rámci ktorej súťažilo dvadsať súťažiacich (v zátvorke uvádzame celkový počet získaných bodov): 1. Stanislav Hajduk (507 b.), 2. Erik Goese (516 b.), 3. Miroslav Ščerbák (305 b.), 4. Ján Želasko (305 b.), 5. Pavol Majirský (436 b.), 6. Marián Bilý (328 b.), 7. Georgi Mitkov (529 b.), 8. Martin Fabian (299 b.), 9. Ján Balún (361 b.), 10. Jaroslav Koval' (255 b.), 11. Lukáš Horvát (393 b.), 12. Martin Futo (278 b.), 13. Tomáš Policián (264 b.), 14. Stanislav Pohlod (294 b.), 15. Michal Bartko (238 b.), 16. Daniel Leško (275 b.), 17. Ján Želasko ml. (401 b.), 18. Juraj Marcin (326 b.), 19. Marko Sitarčík (326 b.), 20. Ján Roman (443 b.).

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že v kategórii mužov sa na 1. mieste umiestnil a zlatú medailu získal Georgi Mitkov s celkovým počtom 529 získaných bodov. Spolu s natrvalo udelenou zlatou medailou bol víťazovi súťaže prepožičaný aj Putovný pohár Občianskeho združenia Naša Nižná Šebastová. 2. miesto obsadil a striebornú medailu získal Erik Goese s celkovým počtom 516 nadobudnutých bodov. Na 3. mieste sa umiestnil a bronzovú medailu získal Stanislav Hajduk s celkovým počtom 507 bodov.

V kategórii žien súťažilo štrnásť súťažiacich (v zátvorkách sú uvedené získané počty bodov): 1. Alena Hajduková (251 b.), 2. Veronika Výrostková (352 b.), 3. Viktória Ivanenko (182 b.), 4. Margarita Ivanenko (133 b.), 5. Simona Ružbarská (225 b.), 6. Mária Kocanová (183 b.), 7. Erika Bilá (276 b.), 8. Alla Majirská (330 b.), 9. Lenka Baranová (419 b.), 10. Anna Goese (416 b.), 11. Tatiana Hasarová (476 b.), 12. Viera Koval'ová (287 b.), 13. Barbora Bilá (268 b.), 14. Ivana Horvátová (302 b.).

Na základe celkového počtu bodov sa v kategórii žien na 1. mieste umiestnila a zlatú medailu získala Tatiana Hasarová so 476 bodmi. 2. miesto obsadila a striebornú medailu získala Lenka Baranová so 419 bodmi. Na 3. mieste sa umiestnila a bronzovú medailu získala Anna Goese so 416 bodmi.

V kategórii detí (chlapcov) súťažili iba traja chlapci (v zátvorke je uvedený počet získaných bodov): 1. Dávid Policián (278 b.), 2. Peter Baran (239 b.), 3. Pavol Rusiňák (295 b.). Už pred súťažou bolo preto zrejmé, že každý z nich sa umiestni na stupni víťazov a získa niektorú z troch medailí.

V súčte nadobudnutých 295 bodov bol nakoniec najúspešnejší Pavol Rusiňák, umiestnil sa na 1. mieste a získal zlatú medailu, 2. miesto s 278 bodmi obsadil a striebornú medailu získal Dávid Policián. Na 3. mieste so ziskom 239 bodov sa umiestnil a bronzovú medailu získal Peter Baran.

Celá organizácia bowlingového turnaja vrátane záverečného sčítania bodov jednotlivých súťažiacich, vyhodnotenia súťaže a vyhlásenia víťazov prebiehala v réžii manželov Stana a Aleny Hajdukových, za čo im patrí veľká vďaka všetkých účastníkov skvele pripraveného podujatia.

Kategória žien:

1. miesto – Tatiana Hasarová (v strede)
2. miesto – Lenka Baranová (vľavo)
3. miesto – Anna Goese (vpravo)

Kategória mužov:

1. miesto – Georgi Mitkov (v strede)
2. miesto – Erik Goese (vpravo)
3. miesto – Stanislav Hajduk (vľavo)

Kategória chlapcov:

1. miesto – Pavol Rusiňák (v strede)
2. miesto – Dávid Policián (vľavo)
3. miesto – Peter Baran (vpravo)

Marián Bilý

Z e-mailovej pošty čitateľov nášho periodika:

Novovytvorená rubrika vzniká so zámerom prinášať pozitívne i negatívne reakcie (hlasy a ohlasy) čitateľov nášho periodika na príspevky publikované na jeho stránkach. Pre autora či autorov jednotlivých príspevkov je spätnou väzbou čitateľského publika prinášajúcou hodnotiacu správu o kvalite či prípadnej nekvalite jeho (ich) publikačných výstupov.

E-mail od našej stálej čitateľky M. R. (18. 12. 2023):

Marián, srdečne Ťa pozdravujem, dnes som si doniesla z valala Šebešské novinky. Ďakujem za históriu školy, potešila ma, teším sa na pokračovanie.

Čo ale napísať (hrozné spojenie) k poézii J. B. (Jožka Bujnovského, pozn. M. Bílý): Pohladenie na duši, naozaj pre mňa laika, priemerného respondenta, veľmi príjemné pocity. Nevie sa vyjadriť k literárnej teórii (nech si to píšú literárni kritici, veď ste už dvaja aj napísali), myslím, že písané slovo (ale aj hudba, architektúra, dráma...) sa má páčiť hlavne radovým čitateľom, poslucháčom... zušľachťovať, povznášať, vzdelávať, robiť ľudí lepšími... budem sedieť v kresle, s čajom v peknej šálke a opakovane si to čítať.

Autor takého krásneho slova a chodí nenápadný pomedzi ľudí a nikto netuší akú krásu nosí v duši, do predvianočného času priložil krásny kamienok do sviatočnej mozaiky. Blahoželám mu a ďakujem.

Dnes som telefonovala s Marikou J., básničkami je nadšená, obdivuje Ťa, že máš nos na objavovanie talentov, srdečne Ťa pozdravuje.

Marián, želim celej Tvojej rodine krásne Vianoce a všetko nové v dobrom roku (to vymyslel B. Filan). M.

NNŠ
OZ Naša Nižná Šebastová

Vtip:

Janko kupuje každý deň tabletky na schudnutie.

Teta lekárnička je zvedavá a pýta sa:

– Janko, to je pre mamičku?

– Nie, teta. Pre zajačiky.

Keby pribrali, ocko by ich zarezal...

***

- Suseda, vraveli ste, že máte manžela na protialkoholickom liečení a ja som sa dozvedela, že sedí v base.

- No a? Vari mu tam dávajú piť?

	7			1	4		
8			6				
	4		8	7			
				9	6	2	8
3			2	8	5		7
			7	3		9	
		3					
		5		2	8	7	3
	2	8			1		5